

Minewranyň baýguşy diňe alagaraňkylykda uçýar

Category: Filosofiýa, Kitapcy, Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Minewranyň baýguşy diňe alagaraňkylykda uçýar MINEWRANYŇ
BAÝGUŞY DIŇE ALAGARAŇKYLYKDA UÇÝAR

Surat: Wahap Aýdogan

«Hiç bir güýç adamy dünýäniň süňňünden syzylp çykýan dert-aladalardan gorap bilmez, emma adamy öz eli bilen döreden dert-aladalaryndan gorap saklajak iň uly güýç sungatdyr».

Zewsiň söýgüli gyzy, Zews galkanyny we ýyldyrymyny şondan başgasynyň götermegini islemeýär. Örän ukyp-başarnykly, urşujy we strategiki paýhasa eýe... Parahatçylygyň tarapdary bolandygy üçin zeýtun şahasy ony alamatlandyrýar. Dogruçylygyň we hakykatyň hudaýy, pähimliligi bolsa baýguş bilen

alamatlandyrylan obrazdy Afina...

Şol bir wagtyň özünde ol grek mifologiýasynda zehiniň, sungatyň strategiýanyň, ylhamyň we parahatçylygyň hudaýy. Rim hudaýy Minewra gadymy grek mifologiýasyndaky Afinanyň rim mifologiýasyndaky garşylygydyr.

Minewra baýguşy alamatlandyrýar, baýguş pähimliligiň we hiläni aňşyrmaga ukyply aýratynlyklaryň mugallymydyr. Çünki baýguş hiç kimiň görmeýän zadyny görýär, bilmeýänini bilýär, hemmeleriň uka giden wagtynda ganatlaryny açýar we iň dogry sözleri şomahal açyp berýär.

Greke mifologiyasyndaky yrsgal-bereketiň we ýeriň hudaýy Demetere gurban edilen guş hökmünde agzalýar.

«Minewranyň baýguşy» metaforasyny Gegel «Hukuk pelsepesi» kitabyňyň girişinde ulanýar. «Minewranyň baýguşy diňe tümlük çökenden soň uçýar». Ähli akyldarlara ylham berjek bu metaforany şeýle düşündirýär:

«Taryhyň maddy praktikasy orta çykandan soň Minewranyň baýguşy ganatlaryny açýar we uçmaha hyýallanýar. Dünýäniň nähili bolmalydygyny öwrenmek pikiri bilen ýene bir söz aýdaýyn: Filosofiýa bu boýunça elmydama gijä galýar. Dünýäniň düşünjesi hökmünde pelsepe diňe reallygyň döreýiş prosesini işläp gutaran wagtynda orta çykýar. Düşünjäniň öwreden zadyny taryh birmeňzeş mejburylyklar bilen görkezýär. Emma barlyklaryň kämillik çagynda ideal reallygyň garşysynda dikilýär we şol bir dünýäni jöwheriniň içinde aňlandan soň ony pikirler dünýäsi görnüşinde täzedan gurar. Filosofiýanyň öçügsi reňki öçügsi zemine uran wagtynda durmuşyň alamaty garrylyk günlerini tamamladygydyr. Filosofiýanyň öçügsi reňki bilen ol ýaşlaşdyrylyp bilinmez, diňe bilip bolar. Minewranyň baýguşy diňe gün ýaşandan soň uçmaga başlaýar.

Siwilizasiýalardan göterilen we entek adam ýüzi görmedik onlarça ahy-nalalara beslenen adam kyssalary has gumanist we owadan döwre gönüger gözboýagçylykly illýuziýany açyp görkezýäne meňzeýär.

Dünýäniň medeni we magnawy çagşamalarynyň derňew astyna alynan günlerini başdan geçirýäris. Tehnologiki üýtgeşmeleriň görölüp-eşdilmedik derejede ösüşiniň kollektiwleýin adam ýaşayşynyň çepbesine çöwrülen nesliň dünýä deňlemesinde näçe peýdaly aýratynlyklary bilen mahabatlandyrylýandygyny hemmämiz görüp durus. Indi ne tehnologiýa adam durmuşyny arşa göterip bilýär, ne-de tehnologiýa bolan ynam öňegidişlik gazandyrýar.

Minewra metaforasy ideologiýa, şatlyk, ynanç we duýgy dünýämiz boýunça başdan geçirýän her bir zadymyza häzirden düşündiriş bermegi we duýmagy öwrenmegiň gerekini sorag astyna alýar. Adamyň bu prosesiniň içindäki roluna ünsi çekýär. Hiç zat etmezden yzy bilen pähimdarlygyň gelmejegini öňe sürýär. Ýaşayşa degişli wakalar baradaky pikirlerimiziň diňe wakalar bolup geçenden soň orta çykýandygy hakykat. Şonuň üçinem baýguş metaforasy alagaraňkylykda hakykaty has gowy analizleýär.

Ýogsam bolmasa ýaşayşyň iň ýöntem perspektiwasyndan seretsek, şolar ýaly aňsat we ownuk kararlar gözümiziň önündekä etmedik işlerimiz üçin haýykmalarymyz, geçmişi derneýän düşünje bilen wagtda eglenmelerimiz eseme-esse artyp gidip dur... Hatda adam has ýokarky perdeden analizler hem edpär

Iki deňlemäniň arasynda birini saýlap almaly bolanymyzda saýlawlarymyz hakda-da real bolan proses gutarmanka sebäpkärini öz içimizden tapmaga synanyşýarys. Ýaşayşdaky analizleriň we kararlaryň ýönekeý «hawadan» ýa-da «ýokdan» ybarat dældigini iň garaňky wagtlarda görmäge başlaýarys.

Prosesiň gürsüldisi dowam etdigisaýy dünýewi şertlerden

garaşsyz pikirlerimiz hakykatçyl bolmakdan daşlaşýar. Emma wakalar gutarandan, suwlar durlanandan soň nämäniň näderejede dogrudygyny ýa-da näderejede ýalňyşdygyny göreris.

Taryhy wakany ýa-da başyňyzdan geçiren günüňizi düşündirip bolar, bu baradaky düşüňjelerimizi waka gutarandan soň şekillendirip bileris.

Hemmämiz ýaşaýyşdaky dinamikalarymyz bilen öz taryhymyzy köpeldip, ýaşaýyşyň dürli-dürli ugurlarynda düşünilmäge garaşýarys, çünki durmuş suw ýaly akyp barýar we her bir adam taryh eleginiň ýazgysyny ýazmaga, ony birikdirmäge, aňlamaga dowam edýär.

Hemmetaraplaýyn ýaşaýyş deňlemesinde taryhyň maddy praktikalary orta çykandan soň Minewranyň baýguşy alagaraňkylykda iň reňkli we owadan ganatlaryny açýar hem-de iň pähimdar tarapy bilen iň arassa synlaryny edýär.

Ömrümüzüň parametrleriniň üstündäki näzijek peýkam iň garaňky döwürlerde orta çykýar we peýkamyň aňyrsyny açyk-aýdyň analiz etmegimize sebäp bolýae. Iň garaňky wagtlarymyzyň ýolgörkezijisi-de gürrüňsiz baýguş metaforasy bolar...

Wahap AÝDOGAN,

suratkeş, senetkär / @san_artt

Ýekşenbe, 21.07.2024 ý. Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty